

On Muharrem

“On Muharrem’in tarihî veya dînî önemi nedir? Bu gün aşûra pişiriliyor; bu sünnet midir, örf müdür? Bu gün oruç tutulur mu?”

Hazret-i Nuh Aleyhisselâm zamanından beri müstesnâ bir gün olarak tanınan Muharrem’in onuncu gününe Aşûrâ günü deniyor. Arapça “aşr” veya âşir” kelimelerinden türetilmiş olan “aşûra”, onuncu gün demektir.

Aşûrâ gününe izâfe edilen bir hayli tarih vardır. Her ne kadar hepsi sahih kaynaklarla doğrulanmasa da; Allah Teâlâ’nın arşı, melekleri, gökleri, yeri ve Hz. Âdem Aleyhisselâmı bu gün yarattığı; Hazret-i Âdem Aleyhisselâmın tevbesinin bu gün kabul edildiği; Hazret-i Nuh Aleyhisselâmın gemisinin Cûdî dağına bu gün oturduğu; Hazret-i Yûnus Aleyhisselâmın balığın karnından bu gün çıkarıldığı; Hazret-i İbrâhim, Hazret-i Mûsâ ve Hazret-i İsa Aleyhimüsselâmın bu gün doğdukları; Hazret-i İbrâhim Aleyhisselâm’ın Nemrut’un ateşinden bu gün kurtulduğu; Hazret-i Ya’kub Aleyhisselâm’ın oğlu Yûsuf Aleyhisselâm’a bu gün kavuştuğu; Hazret-i Eyüp Aleyhisselâm’ın hastalıktan bu gün şifâ bulduğu; Hazret-i Mûsâ Aleyhisselâm’ın kavminin Fir’avun’un zulmünden bu gün kurtulduğu ve Fir’avun’un bu gün denizde boğulduğu; Hazret-i Dâvud Aleyhisselâm’ın tevbesinin bu gün kabul edildiği; Hazret-i Süleyman Aleyhisselâm’a bu gün mülk verildiği; Hazret-i İsa Aleyhisselâm’ın bu gün gök yüzüne yükseltildiği rivâyetleri mevcuttur. Bu haberlerden bir kısmının Peygamber Efendimiz Aleyhissalâtü Vesselâm tarafından da doğrulandığı bilinmektedir.

Medîne’ye hicretinden sonra Yahûdîlerin Aşûrâ gününde oruç tuttıklarını gören Peygamber Efendimiz Aleyhissalâtü Vesselâm, bildiği halde: “Bu ne orucudur?” diye sordu. Yahûdîler: “Bu gün salih bir gündür! Bu gün Allah’ın, Beni İsrâil’i Fir’avun’un elinden kurtardığı gündür! Mûsâ (as), bu ilâhî lütfâ şükür için oruç tutmuştur. Bundan dolayı biz de tutarız!” dediler. Allah Resûlü Aleyhissalâtü Vesselâm da bu haberi yalanlamayarak: “Biz Mûsâ’nın sünnetini ihya etmeye sizden daha ziyade lâyıkHz!” buyurdu, o gün oruç tuttu ve ashaba da oruç tutmalarını emretti.¹

Buharî’de, Hazret-i Âişe’den de (ra) şöyle bir rivayet mevcuttur: Câhiliyet devrinde Kureyş Aşûrâ günü oruç tutardı. Hicretten önce Peygamber Efendimiz Aleyhissalâtü Vesselâm da bu gün oruç tuttu. Medine’ye hicretlerinden sonra da Aşûrâ günü oruç

tutmaya devam etti. Ashaba da bu gün oruç tutmalarını emretti. Ancak Hicretin ikinci senesi Ramazan orucu farz kılınca Aşûrâ günü orucunu bıraktı. Artık dileyen bu orucu tuttu; dileyen tutmadı.²

Hazret-i Âişe'den (ra) bir diğer rivayet de şöyledir: "Ramazan orucu farz kılınmazdan önce Müslümanlar Aşûrâ gününde oruç tutarlar ve Kâbe'ye yeni örtü örterlerdi. Cenâb-ı Hak Ramazan orucunu farz kılınca, Allah Resûlü Aleyhissalâtü Vesselâm: "Aşûrâ orucunu tutmak isteyen yine tutsun; tutmak istemeyen de tutmasın!" buyurdu. (3)

Hazret-i Nuh (as) zamanından beri bütün Hak dinlerde makbul olan Aşûrâ gününde oruç tutmak, Yahûdiler için farz kılınmıştı. Peygamber Efendimiz (asm) önceleri Aşûrâ gününde oruç tutmuşsa da, Ramazan orucu farz kılındıktan sonra bırakmış ve Yahûdîlere muhalefet olsun diye bu gün nafîle oruç tutmak isteyenlere bir gün önceden bir gün sonraya kadar üç gün oruç tutmalarını tavsiye buyurmuştur.

Netice olarak, Aşûrâ günü bir gün önce ve bir gün sonrası ile oruç tutmayı sünnet olarak zikredebiliriz. Bunun dışında Aşûrâ gününe mahsus olarak yapıla gelen yıkanmak, gözlere sürme çekmek, süslenmek, kına yakmak, bayramlaşmak, hububat ile karışık aşûre pişirmek, sadaka vermek, mescitleri ziyaret etmek, kurban kesmek gibi davranışlar sünnet değil, mubahtır. Aşûrâ gününde "aşûre" adıyla bilinen aşı pişirmek ve dağıtmak da mubahtır, örfümüzce benimsenmiş bir âdettir.

Bedüzzaman Hazretlerinin "vak'a-i ciğersûz" diye nitelediği⁽⁴⁾ Hazret-i Hüseyin'in (ra) Kerbelâ'da şehit edilişi de, kaderin bir cilvesidir ki, Hicrî 10 Muharrem 61 yılında, yani bu gün vaki olmuştur. Aşûrâ gününün Şiâ için siyâsî önem taşıması ve bir matem günü olarak ilân edilmesi bundandır.

Dipnot:

1-Sahih-i Buhârî, c.6, Savm, No: 945;

2-Buhârî, c.6, Savm, No: 944;

3-Buhârî, c.6, s.106;

4-Bedüzzaman, Mektûbât, s. 99;